

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam veljá: Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za en mesec 1 gl. 40 kr.
V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.
Izhaja vsak dan, izvemai nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 265.

V Ljubljani, v petek 19. novembra 1886.

Letnik XIV.

Avstrija na zunaj.

(Dalje in konec.)

Kakor so razmere tam doli dandanes, se govornik nadja, da ni le vrjetno, temveč skoraj gotovo, da se bo vse po mirnem potu rešilo. Saj kaj drugega si pri nas tudi želeli nismo, kakor tudi ministerski predsednik v svojih izjavah ni omenjal. Izvestno bo napravilo prav dober vpliv po Evropi, če se bo iz središča delegacij čul glas, da v celi državi ni nikogar, ki bi si želel vojske. Vsi hočemo imeti mir, toda ne miru za vsako ceno. Minister je ponavljal, da bi bilo želeli, če bi se kdo izmed avtoritet v tem oziru v delegacijah oglasil, ker je v več krajih misel razširjena, kakor da bi Madjari na boj mislili. Take nazore pobijati je minister Kalnoky vedno pripravljen. Prav naravno je, če so bili zaradi vsakdanjega žaljenja pravnega čuta ljudje razburjeni; toda kdo pa je vzrok temu? General Kaulbars in njegovo postopanje, ker so puntarske častnike spustili, kar je javno mnenje grozno osupnilo. Ta osupljenost in pa nepotrpljenje je na Nemškem razširilo misel, da mi zahtevamo vojsko, na kar pa niti mislili nismo.

Razmere naše nasproti drugim državam so take, da boljše ne morejo biti. Ni fraza, če pravim, da so v resnici izvrstne.

Položaj naše države na zunaj je popolnoma primeren dostojanstvu in veljavi, ki jo ima država. Pa tudi zaupanje vživamo veliko, katero se nam je zdatno zvikšalo vsled naše jasne in nesebične politike, kakor jo je ogerski ministerski predsednik sam obelodanil. To je bil program, ki so ga odobraval vse evropske velesile in se ni dalo nič grajati na njem gledé ondi izrečenih principov. Prepričan sem, pravi minister, da bo ta naš program, če na to pride, našel zdatno in zadostno podporo v orientalnem vprašanju; kajti program je tak, da ga lahko vsaka velesila z nami vred podpiše.

Kar se tiče naših razmer z Nemčijo, so v najnovejšem času vse že več nego zadosti premlačene in preplete. Lahko ni danes o tem govoriti, pač pa

morda koristno. V poslednjem času se je mnogo popraševalo, in mnogo sklepalo, kako da je prijateljstvo med nami in Nemci in kako se bo dejanski pokazalo in pa če se ob gotovih prilikah sme ena država od druge nadjati pomoči. Samo ob sebi je razumljivo, da imate dve taki državi, kakor ste Avstrija in Nemčija, ki se raztezate od Balte do Adrije in od severnega morja do dolnje Donove, tudi vsaka svoje posebne koristi, na ktere jima je paziti.

Te posebne koristi vsake države se pa prav lahko nahajajo popolnoma v področji druge države in se le-ta prav nič za nje ne briga. Saj niti misliti ni, da bi se velesila, če si neče škodovati na svoji veljavi, takoj zavezala, za vsako korist svojega zaveznika takoj za sabo prijati. Mislimo si n. pr. slučaj, da bi se Nemčija za to ali za ono ob Baltiškem morju zanimala, in bi ji bilo posebno veliko na tem ležeče; vendar bi Nemčija ne zahtevala za to naše pomoči.

To je pa tudi že v naravi vsake države, da skuša kolikor moč sama braniti svoje prave koristi. Zveza, kakor jo imamo mi z Nemci, bo le tedaj dobila svoj pravi namen, ke dar bo treba skupne koristi solidarno braniti. Gledé tega je tudi popolnoma nepomenljivo, kako podoba da ima ta zveza med dvema državama. Ne besede in črke, temveč medsobojne koristi so, ki nas trdno med sabo vežejo. Da je vsaka izmed obeh po svoji moči trdna, si mora njen zaveznik želeli, ker mu je to na korist. Kakor je položaj sedaj v Evropi, bi bilo komaj možno takošno Nemčijo misliti si, kakoršna je, če bi ne imela Avstrije na svoji strani za — varuha. Pa tudi nam je veliko na tem ležeče, da imamo mogočno Nemčijo kot velesilo za soseda. V tem oziru je tudi skupnost Nemčije in Avstrije veljavneja in trdneja, kakor pa bi bila, če bi se taista samo na paragrafe ozirala. Nemčija ni še nikdar tajila, da jo Bolgarija le toliko zanimiva, kolikor je z njo v zvezi mir na iztoku in pa mir po Evropi. Bismark se je teh nazorov ob vseh svojih izjavah neomahljivo držal. Nemčija je tudi že večkrat jako

določno povedala, da jo Bolgarija čisto nič ne briga gledé obrambe nemških koristi. Prav v tem smislu se Bismark še ni nikdar poganjal za izpolnitev željá te ali one velesile, temveč je mešetaril s svojimi dobrimi izgledi le na to, da bi se po Evropi mir ohranil. Vse to zgodilo se je edino le iz namena na ohranjenje miru ter se do sedaj nismo še nikdar v tem oziru prepirali.

Naše razmere proti drugim velesilam so tudi jako ugodne in povoljne. S posebno zadovoljnostjo povdarja pa minister dobre razmere in prijazni promet z Rusijo, na podlagi kterega zamorete obe vladi tudi reči, o kterih sta raznega mišljenja, po prijateljskem potu reševati in se odkritosrčno izreči. Z jako velikim zaupanjem, če prav se je mnogo vmes pripetilo, kar je duhove razburjalo, zanaša se minister grof Kalnoky vendar-le še trdno na pogodbeno zvestobo in na miroljubnost cara Aleksandra, kar bo na mirni razvoj, kterega vsi pričakujemo, izvestno zdatno vplivalo.

Nasproti Angleški so naše razmere prav v tem trenutku posebno važne. Z nekako zavistjo ozira se minister Kalnoky na zemljepisni položaj te pokrajine, ker je okoli in okoli z morjem obdana. Srečnega bi se štel, pravi, če bi Avstrija imela takošne mejé. Dr. Falk mu pri tem opomni, da bi ne bilo slabo, ker bi imeli lahko manjši vojni budget, kar je obilno radosti obrodilo. Jako veliko zdi se vredno grofu Kalnokyju, kar se čuje o sedanjih balkanskih homatijah iz velike Britanije. To je živ dokaz, da javno mnenje dobro sodi in da je vse na Bolgarsko stran. Soglasje, kako namreč oni razumejo soditi o važnih evropskih vprašanjih in pa podobnost marsikterih njihovih velikih koristi z našimi, kakor tudi želja, da bi se nam mir ohranil, dajó nam upanje na ohranjenje miru, ob enem pa trdno nado, da bomo tudi Angleže na svoji strani videli, ako bi bilo treba postaviti se za Berolinsko pogodbo in za varstvo pravic iz nje izviraajočih. — Tudi z Lahi smo si dobri prijatelji. Med Lahi se je v najnovejšem času misel, jako opravičena misel razširila, da bi imeli Lahi prav veliko govoriti, kot znatna moč

LISTEK.

Spomini iz potovanja po Gornje-Štajarskem.

(Dalje.)

Neuberg leži v južnem vzhodni visoke gore „Schneealpe“ (1904 m). Prijazna lega privabi po leti mnogo tujcev, da si tu izpočijejo in se požive v planinskem zraku. Žal, da ta dobri zrak deloma kazé velike železne tovarne, kterih se v bližini mnogo nahaja.

Največ zanimivega pa tudi tukaj podaja lepa gotška cerkev, katero sem si nekoliko ogledal. Tu imeli so prej cistercienci svoj samostan in sezidali so tudi mogočno cerkev. Leta 1786 je enako večini drugih samostanov zadela tudi tega žalostna osoda, da je bil razpuščen. Od tiste dobe je tu le še samostanska cerkev ostala v lasti ondotne fare; samostansko poslopje pa se je porabilo v druge namene, le farna duhovščina ima v njem tesno stanovanje.

Cerkev je posvečena l. 1344. Po zunanjem lici

se kaže kaj priprosta, omejena od štirih glavnih sten. Oko zastanj išče ponosnega gotskega stolpa; le majhen neznaten stolpič čepi na strehi, nad križališčem. Edino močni podporniki in lepa visoka okna oživljajo gole zidove. Vse drugače pa je notranje. Razdeljeno je v tri visoke ladije, ktere ločite dve vrsti vitkih slopov. Dolga je cerkev od znotraj 67-50 metrov, široka 24-20, visoka pa 19-50 metrov. Srednja ladija je široka 9-75 metrov. Notranjost te stavbe marsikaj pogreša. Bila je svoje čase pobeljena, a sedaj kaže na mnogih krajih madeže in maroge, ki je ne lepšajo. Le na svodih vidimo še slikane okraske, ki so se ohranili iz tistega časa, ko so cerkev obokali. Kjer se rebra na svodu križajo, so zeleno in rudeče barvana. Taiste barve imajo tudi sklepniki in trte, ki se iz sklepnikov razraščajo in s cveticami končavajo.

Od zunaj je cerkev nekoliko prenovljena ter ima prijazno, čeprav enovito lice. A notranje pač teško da bi kmalo dočakalo potrebne poprave, ker kaj more storiti mala farna občina, broječa kakih 3000 duš, za popravo tako velikanske zgradbe.

Vkljub vsem tem nedostatom pa vendar napravlja na obiskovalca kaj mogočen vtis. Velike prostore le malo prikrivajo in zožujejo tanki, šibki

slopovi, kar dela cerkev mnogo prostornejo. Te prednosti cerkev v Marijinem Celji nima. Ondi stoji kapelica v sredi cerkve, ki kolikor toliko prost razgled po notranjem zavira. A ne gledé na to zakrivajo debeli, obilni in gosto nastavljeni slopovi veliko prostora; ko bi bili ti šibkeji in reji, videla bi se veliko impozantneja; potem bi se še-le čutila njena velikost. Da si je cerkev Marija-Celjska v resnici mnogo prostorneja, se vendar skoraj zdi, da bi znala ta večja biti. Tolik vtis napravi na človeka.

Izmed notranje cerkvene oprave naj omenim krasni nastavek velikega altarja. Postavljen je leta 1612 v renesančnem slogu; kaj natančno in marljivo izdelan. Znamenita sta tudi dva altarja z „retabulo“, ki sta pa obdana z arhitekturo dveh baroknih nastavkov.

Poglejmo sedaj še najznameniteje v nekdanjem samostanskem poslopju. Najbolj zanimivo je zadnji čas prenovljeno križno hodišče, ki ima vseskozi križne svode. Rebra sloné na konzolah, ktere krase raznovrstne figure. Te figure in spake iz 14. stoletja kažejo, kako so v srednjem veku vse primorali, služiti Bogu, če ne prostovoljno, pa prisiljeno; vidi se, kaj so vse vporabljali, da so živo predstavili verske in npravne resnice. Tu vidimo leva z mladiči, orla

Izvirni dopisi.

separatizem provzročil to, da Čehi izgubé vpliv v državi. — Taki so Poljaki, iz zgodovine se niso nič naučili, niti nič pozabili. Njih nesložnost je bila kriva propadu poljske države. Pod veleдушnim Aleksandrom I. niso bili Poljaki zatirani, vendar niso bili zadovoljni z rusko vlado. Za tem blagim vladarjem je nastopil Nikolaj I., ki je poljsko vstajo leta 1830 s silo zadušil. Poljaki pozabijo, da so sami krivi bili propadu njih države. V Avstriji se jim najboljše godi, ali so pa pravični domá Rusinom? Dosihmal ni bilo tako, Bog daj, da bi bilo prihodnjé bolje. V Avstriji so Poljaki v državnem zboru prav nezanesljivi zavezniki, vsako državno vprašanje znajo v svoj prid izkoristiti, potem pa še trdè, da žrtve prinašajo drugim Slovanom, n. pr. Čehom. Ko bi bili Poljaki zanesljivi, zdavnej bi bili že imeli v Avstriji enakopravnost dejansko izvršeno. Ko bi imelo ministerstvo Slovanom kaj prijenjati ali sicer kaj važnega izpeljati, je desnica takoj pripravljena vbogati na besedo, priskočijo sicer tudi Poljaki na pomoč, a vendar pri tem ne pozabijo na svoje posebne zahteve. Konečno pa hočejo ti Poljaki še določevati v vnanji politiki in zaplesti državo v nepregledne sitnosti in težave; drugi narodi naj bi pa k temu molčali. Res je, da je razdelitev Poljske največja politična zmeta za Avstrijo in Nemčijo, vendar obnovenje poljske države je v sedanjih okoliščinah nemogoče.

Vnanje države.

Telegraf o zadostenji, katero je Kaulbars od *Bolgarov* zahteval zaradi pisanega kavana, še vedno molči. Obrok je potekel že 17. t. m., pa še ni nobene novice, ktera bi silno nesmisel svetu oznanjevala, da so se Bolgari krivični zahtevi Kaulbarsovi podali. Kaulbars sam dobil je pa med tem strog ukaz, Bolgarijo z vsemi konzulatnimi uradniki nemudoma zapustiti, če bi Bolgari do napovedanega obroka ne dali zadostenja. Konzulatni arhiv in ruske podanike izroči naj pa nemškemu konzulu v varstvo. Dotični ukaz je tako strog, da pravi, da zadostenje ni več veljavno, če se le za eno uro zakasni in naj ga smatrajo, kakor bi ga ne bilo. Sapa na gori! To strogo in odločno govorjenje skoraj že po smodniku diši. Ker do petih popoldne ni bilo še nobenega odgovora, odločil se je Kaulbars, da odpotujejo v soboto, dné 20. novembra. Kaj pa potem? Okupacija! Kdo vé? kajti ruski parniki so zasidrani pred Varno. Bodo li signatarne velevlasti zasedanje dopustile? Ali ga bo Rusija kljub temu poskusila? To so vprašanja, na ktera se ne dá ne tako in ne tako odgovoriti. Upanje, da bi se vendar mir ohranil, visi le še na hitri izvolitvi novega kneza, kar se bo menda prav kmalo zgodilo. Vesile so namreč Rusijo pozivale, da naj naznani svojega kandidata. Rusija je na to rekla: „Knez Nikolaj Mingrelski naj bo!“ Vesile so s tem zadovoljne in so naročile Rusiji, da naj gleda, kako da se bo s sobranjem poravnala, da ne bo novih volitev treba. Če se to zgodi, kar je prav lahko, potem utegnemo drugi teden že slišati, da so si Bolgari kneza Nikolaja Mingrelskega za svojega kneza izvolili. Prav tako je pa tudi možna novica, da so Rusi jeli Bolgarijo zasedati.

Včeraj smo na tem mestu sporočali, da če pojde knez Mingrelski v Bolgarijo, bo vzel s saboj tudi ruske častnike, s kterimi bo v *Bolgariji rusko upravo vpeljal*. Tù nastane vprašanje, ali se bo Avstrija takemu postopanju upirala ali ne? Menda ne. Evo primeru. Ko je prišel svoje dni Battenberžan v Bolgarijo, mu je ruski car tudi dal s saboj Rusa za vojnega ministra. Ruse za druge najvišje dostojanstvenike v deželi in Ruse za zapovednike pri armadi. Z besedo, vsa moč in veljava je bila v ruskih rokah. Rusi so gospodarili, knez je bil pa le njihov možicelj, ki je vladal, kakor so mu ukazali. Avstrija je bila takrat s takimi odnošaji zadovoljna. Sedaj se ravno tisto zopet misli vpeljati, kar je enkrat že bilo, toraj se Avstrija dosledno tudi sedaj ne bo upirala. To pa iz dveh vzrokov ne. Prvič je to, kakor smo rekli, že bilo, toraj ni nič novega; drugič je pa to bolgarska notranja zadeva in grof Kalnoky je sam rekel, da se ne bo brigal, kaj se danes, kaj pa jutri kuha na domačem bolgarskem ognjišču, in tako je upati, da se bode mir ohranil, tega je pa povsod in tudi na Balkanu silno potreba. Vse, kar pospešuje narodno blagostanje, je vsled vednega rovarstva tù tako razrito, da na zboljšanje ni drugače misliti, kakor če bo mir.

Laška dela priprave, po kterih bi navaden človek sodil, da Lahí na boj mislijo. Vojni minister je sklenil minulo soboto v Rimu z veliko trdiko Cirio pogodbo, da bo Cirio bodočo spomlad 1887 zakladal tri vojne kore z živžem in pa vse trdnjave ima založiti s konservami. (Konserve se imenujejo mesna jedila tako pripravljena, da po več let vstrajajo za hrano, ne da bi se spridila. Tù sem spadajo: meso v posuševanastih skatlah, ki so dobro zaprte, da ne more zrak blizo; grašne klobase, salame in sploh vsakovrstne suhe klobase.) Da Lahí sedaj take pogodbe sklepajo, je znamenje, da nekaj čutijo. Laška eskadra, v srednjem morji 8 parnikov broječa, priplula je pred Smirno, kjer bo več časa ostala.

Iz Doline, 14. novembra. Danes imamo tukaj veseli dan; danes nam se spolnujejo vroče želje, ker dočakali smo blagoslov nove cerkve. Kmalu bo pet let, kar smo staro cerkev popolno podrli in na vzvišenem mestu položili temeljni kamen novi cerkvi, katero delo je prevzel stavbeni mojster Zupančič ter ga v splošno zadovoljnost tudi dovršil v podobi križa; lepa, visoka cerkev stoji zdaj v prelepem kraji na meji kranjske dežele, ki bo še poznim rodovom pričala o radodarnosti in požrtvovalnosti zdanjih faranov. V teh petih letih smo si pomagali s slabo kolibo, in ker je v nji le malo prostora, si vsak lahko misli, kako se nam je godilo o lepem in vročem, zlasti še slabem, mokrem času. Hvala Bogu! prestali smo vse težave ter šli danes v novo cerkev. Blagoslovil je cerkev naš novi dekan, preč. gosp. dr. Sterbenec, ter je imel slovesnosti primeren govor o pomenu glavnih reči v vsaki farni cerkvi; gladka, prevdarjena beseda je globoko segla v srca preobilno zbranih vernikov iz domače in sosednjih župnij, kot tudi sosedov s Hrvaškega; po govoru je imel gospod dekan veliko mašo, pri kateri so stregli gg. župnik iz Cateža, dva oo. frančiškana iz Samobora in domači g. župnik. Domači g. učitelj je posodil harmonij, na katerem je spremljal vso mašo s koralnim petjem duhovnik, domači g. učitelj baronovih otrok iz grajščine Mokriške. Naj omenim, da je kaj dober vtis napravilo, da sta služila kot mašna strežaja mlada barona Niko in Janez Gagern v posebno okusni cerkveni obleki.

O tej priložnosti naj ne opustim opomniti grdega, strastnega dopisovanja v „Slov. (?) Narodu“ o našem preč. gosp. župniku Brulcu. Dopisovalec menda nima več človeškega čutila ter namaka svoje pero v žolč razjarnega gada kot najeti prostozidar. Vam, gosp. župnik, naj bo v tolažbo, da vestno spolnujete svoje dolžnosti, in da Vas bo naša župnija hranila v blagem spominu dolgo let. Nasprotnikov pa se ne bojite, poleg žita raste ljulika, ki pa bo „o času žetve v ogenj vržena“.

Iz Velike Doline, 18. novembra. Gosp. vrednik! Tù Vam pošiljam nenavadno cvetko, klinček, ki ima véasih, kakor vidite, lepo bledno-rožne cvetne listke, kterih zunanji so popolno razviti, znotranji pa so še neraztegnjeni. V sredi teh stoji pa nov popek, ki je ravnokar začel odpirati se in že kaže krasno svojo notranjo rožno opravo in cvetne lističe, ki bodo, kedar se popolnoma odpre slični zunanjim. Stebelce ima še več popkov nenavadne podobe; ako se razevetó in če bodo cvetke jednake, hočem Vam poročati.

Od Pohorja, 17. novembra. (Spolok sv. Vojtecha.) V okrajine, koder sta pred tisočletjem sveta brata Ciril in Metodij sejala seme nauka Kristusovega, je čez sto let pozneje prišel Sloven, sv. Vojteh ali, kakor se tudi imenuje, Adalbert. Tega apostolskega moža so si katoliški Slovaki izvolili, da si pod njegovim varstvom osnujejo društvo, podobno nekako naši „Družbi sv. Mohora“.

Imenovano slovakoslovensko društvo razpošilja ravnokar svojo letos izdano knjigo. Jeden iztis dobil je tudi pošiljatelj teh vrstic. Doposlani spis ima sledeči naslov: „Pamätná kniha spolku sv. Adalberta (Vojtecha), vydaná k oslavy kňazských druhotín Jeho Eminencie Jána Simora, kardinála, primasa uhorského, arcibiskupa Ostrihomského atd. atd., najvyššieho ohrancea tohože spolku. Číslo 34 podielových knih. Vo Viedni, 1886. Tlačou kongregácie Mechitharistov (V. Heinricha).“

Z naslovnega lista je razvidno, da je letošnja knjiga posvečena Nj. Eminenci Simorju, ki je dne 28. oktobra slavil svoje drugotine ali zlato sv. mašo. Dne 11. t. m. je društvo zborovalo v Trnavi, izbrali so posebno deputacijo, ki bo kardinalu izročila omenjeno spomenico.

Razven opisanih besed naslovnih je na dotičnem listu tudi „Pečat spolku svätého Adalberta (Vojtecha). Te besede so v okrogu tiskane okoli podobe svetnika v škofiji obleki, kteri krščuje bivšega molikovalca, a nad njim angeljček drži oblačilo nedolžnosti. Z ovitka, v kteri je bila zamotana knjiga, pa je razvidno, da ima društvo tudi madjarsko ime. Dva čez špagovino prilepljena okrogla papirja imata v kolobarju tiskane sledeče besede: „Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) — Szt. Béla (Adalbert) egylet“, a v središču kolobarja je ime društvenega sedeža: „v Trnave - Nagyszombat“. Isto tako je pismo, s kterim se knjiga posvečuje kardinalu, dvojezično: leva polovica strani je slovenska, desna pa madjarska;

tako je na prvih treh straneh, ostala v četverki 144 + LXXIII strani obsegajoča knjiga ima samo „slovensky“ tekst.

Kar se tiče vsebine, to je na prvem mestu stročni pregled delovanja društvenega do zdaj; sestavil ga je gosp. Novák, kteri je delovanju ne le očitim svedokom, nego tudi glavnim povodcem in vršiteljem. Drugi članek ima na čelu lično podobo sv. Vojteha, tega nebeškega pokrovitelja društvenega, potem sledi imenovanega svetnika slaveča pesen ter nekoliko črtic o njegovih ostankih telesnih, leta 1880 na gradu Pražskem najdenih. Tretji spis predočuje v vezani in nevezani besedi življenja kardinala Simorja. Krasijo ga podobe slavljence, zatem pokojnega nadepiskopa Pázmán-a, slika sirotišča v Trnavi, ki ga je rečeni kardinal založil 1885, opisuje se med ostalim volitev papeža in koronovanje kralja Frančiška Josipa. Drugi in tretji članek je napisal marljivi gosp. Kolar, ki je ob enem knjigo vredil, on je kaplan v Dolnji Kropi, kjer izdaja časnik „Katolícké Noviny“, ki se tiska v Trnavi. (Nekje sem bral, da je lastnik dotične tiskarne — židov. Jeli to resnica, nisem pozvedaval, a nemogoče ni, saj je nedavno „Čech“ naznanjal, da si je neki župnik kot izdajatelj nekega katoliškega v madjarščini pisanega lista za sodelovalca, oziroma pomočnika poklical nekega — žida, ker ni mogel za ta posel najti pisatelja-kristjana. „Čech“ pristavlja, da to osvetljuje žalostne razmere na Ogerskem. Pisatelj teh vrstic pa „žalostne razmere“ za slovakoslovenski jezik nahaja tudi v tej okoliščini, ker „spolok sv. Vojteha“ v svoji knjigi ni upal svojega pokrovitelja pozdraviti samo z besedo slovensko. Ko bi naša „Družba sv. Mohora“ imela, recimo, trdega Nemca za pokrovitelja, dvomim, da bi v svojih knjigah natisnila pozdrav v nemščini, tudi pečat ima naša „Družba“ samo slovenski. V takem položaju, kakor je tri milijone Slovakov, še danes ni jeden milijon Slovencev; ali kar še danes ni, se lahko zgodi, kakor hitro bomo nemščino v kodeks dobili kakor — državni jezik, takrat bo tudi nam odklenkalo, kakor je to že odzvonilo ogerskim Slovanom).

Za stranjo 66 je slika Leona XIII., potem pesen z nadpisom: „Non praevalerunt!“ a na sledečih trinajst listih životopis Leona XIII., bržčas iz peresa vredovalčevega, ker ni podpisa in ni dvombe, da je isti kakor pri predstoječem slavošpevu.

František Josef I., cisár rakúski, apošt. kral' uhorský atd. v koronovačnem rúchu — to je podpis podobi k pesni in podpisu na str. 97—108. Gospod pisatelj dr. Kubina nam v spomin kliče „državopravni pomen koronovanja“ (kronanje), potem „ogersko-kraljevske dragocenosti in spomine“, dalje „obred ali slavnost koronovanja“.

Sledeči članek opisuje zgodovino in kraj mesta Ostrogon, kjer biva primas Ogerski. Izmed podob nam prva kaže „pohl'ad na Ostrihom“, druga glavni oltar v baziliki Ostrogonski, katero je, kakor je „Slovenec“ onidan sporočal, oblizal plamen, dalje velike orglje v rečeni cerkvi. Za velikim oltarjem je podoba „Vnebovzetje Marije“, je 6° 4' visoka in 20' široka, največa na svetu. V Ostrogonu je tam, kjer sedaj stoji starodavna kapela v čast sv. Štefanu prvemu mučencu, bil krščen sv. Štefan, kralj Ogerski, in, kakor nekteri pravijo, tudi venčan.

V zadnjem sestavku je zgodovinsko-krajepisni načrt mesta Trnave, kjer ima svoj sedež društvo sv. Vojteha. (O tem pa več v novem dopisu.) K. D.

Domače novice.

(Veliki zbor) družbe gospá kršćanske ljubezni bo dné 25. t. m. ob pol štirih popoldne v Lichtenthurnovem zavetišču na Poljanah št. 30.

(„Izidor, pobožni kmet“) imenuje se najnovejša knjižica nabožno-spodbudne vsebine, ki je te dni izišla v ličnem tisku v Blaznikovi tiskarni v drugem natisu. Knjižica je današnjim zahtevam primerno natisna, poljudno in gladko slovenski pisana. Obsega šest pol. Popisuje vam priprosto a pošteno življenje revnega kmeta Izidorja, kterega so od vseh strani nadloge trle, strle na duhu ga pa le niso. Izidor je bil pri vseh svojih opravilih popolnoma udan v voljo božjo in je vsako delo Bogu na čast opravljal. Za to je pa tudi ob največjem pomanjkanji tako lahko živel. Prav v tej knjižici se nahaja poglavje, ki nam kaže, kako se onim starišem vtepa

zanikrnost, ki niso svojih otrok po krščanski postavi izgojevali. Razven že navedenega nahaja se v Izidorju še mnogo družega lepega, kar bo vsak sam našel, kdor si jo kupi za 25 kr. Spodobila bi se pač pod vsako kmetisko streho, kamor je knjižica namenjena.

(„Teške ribe“) v včeranjem slovenskem gledišči so bile jako prijetne in kratkočasne. Veseloigra obsega tri dejanja, ki porabijo ravno dve uri časa, preden se izmotajo. Vsebina je vzeta iz meščanskega življenja poljaškega in nam prav živo potrjuje resnico, da kdor brez krčmarja račun dela, se navadno moti. Igra se je napravila na proslavo današnjega imendana naše presvite cesarice Elizabete in je bilo iz tega vzroka gledišče sijajno razsvitljeno, namestniška loža pa v gali. V gledišče prišli so vsi civilni dostojanstveniki Ljubljanski, pa tudi nekaj častnikov je bilo videti. Gledišče je bilo prav lepo polno. Igralo se je točno in gladko, kakor po nitki. Onufrin Tjaputkjevič (g. Borštnik) je bil jako dobra dušica poljaške krvi in slovanske gostoljubnosti, ob enem pravi revček pri hiši. Bolje bi ga pač ne bilo lahko predstavljati, kakor ga je zadel g. Borštnik. Dorota, njegova žena (g. Gostičeva) ni povsem pogodila meščanske Poljakine, ktere so silno častilakomne in nečimrne, ob enem pa navadno jako zanikerne. Dorota bi bila morala biti po vsem živo nasprotje svojega moža, kar se je tu pa tam že iz igre videlo, kajti v mestni poljaški družini mož ni nič, žena pa vse! Vanda njihova vnukinja (g. Zvonarjeva) je pa prav dobro zadela poljaško gospico, ki je izobrazena, hudomušna, nagajiva, živahna in se rada z moškimi nekoliko pošali. Isto velja o Heleni (g. Giz. Nigrinovi). Vistovski kapitalist je dobil prav spretnega zastopnika v g. Kocelju in Pagatovič v g. Slavku, ki sta bila takozvani „Teški ribi“ ali po naše, dva premožna samca, katerih enega bi bil stari Onufrin rad vjel za svojo vnukinjo. Henrik, stričnik Vistovskega (g. Danilo) ni imel nič posebne naloge, pa jo je prav lepo rešil. Tudi g. Perdan je jako naravno predstavljal ponosnega poljaškega posestnika Bučinskega. Ostane nam še Filip sluga pri Tjaputkjevičevih (g. Šturm ml.), ki je svojo ulogo popolnoma zgrešil, kar pa nikakor nečemo podtikati predstavljavcu, temveč je napaka morda v igri. Filip je bil mnogo preveč domač in familijaren, kar si noben poljaški sluga ne upa biti. Kedar govori s svojo gospodo, se samega spoštovanja trese pred njo in ko svoje odpravi, ne ostane med družino, temveč se odstrani. Igra sama na sebi je jako prijetna, žal, da ne moremo tega tudi o jeziku trditi, ki ima precej izrazov, ki niso slovenski. Tako smo večkrat slišali moškega trditi, da se bo omožil; ženski spol je pa govoril, da bi se oženil rad. Slovenski pisatelj bi moral kaj takega vendar ločiti! Tudi germanizmov plava precej po prestavi, ki bi se morali vsi izbaciti, preden bi šla igra v drugič na oder. S pokvarjenim, če tudi po klasično zasukanim govorom, na odru slovensčine med narodom ne bomo zboljševali, pač pa jo še pokvarili. Povsem neumljivo nam je pa, da se naši mladi pisatelji ne morejo navaditi lepe slovenske besede „všeč biti“, namesto grdega grmanizma „dopasti“, kterega je v „Teških ribah“ vse polno.

(O najdeni mrtvi ženski) na Kodeljevem pod Ljubljano, o kateri se po celi Ljubljani že dva dni z vso gotovostjo govori, uradno ni nič znanega. Iz tega sklepamo, da je novica — bosa.

(Sneg) pobelil je nocoj Kamniške planine in druge višje vrhove po deželi. Tudi na Krimu in po njegovi sosesčini je nekoliko pobrskal. Kurešček je ves bel videti. Zima se je oglasila.

(Duhovske spremembe v Goriski nadškofiji). Č. g. Franc Šušek, župnik v Renčah, stopil je v stalni pokoj in se preselil v Gorico. — Č. g. Anton Lazar, vikar v Ravni, bo oskrboval tudi vikarijat v Oreheku, ki ostane začasno brez svojega dušnega pastirja. — Č. g. Franc Ceket, vikar v Štjaku, pride za vikarja v Kronberg; njegovo mesto v Štjaku ostane prazno in dušno pastirstvo bo opravljal ondašnji kaplan č. g. Ludovik Kumar. — Č. g. Andrej Tabaj, novomašnik, pride za kaplana v St. Rok; č. g. Franc Vidmar, novomašnik, pa v Štanjel. — Č. g. Aleksander Rossi, novomašnik, je dobil službo kancelista v kn. nadšk. pisarni.

(Letne preskušnje) na deželni kmetijski šoli v Gorici vršile so se 9. t. m. na splošno zadovoljnost Izpraševalo se je iz predmetov prvega in drugega semestra, in sicer iz računstva, fizike, kemije,

naravoslovja, zemljeznaustva in o gnoji. Izpit trajal je od devete do 3/4.12. ure. Učenci odgovarjali so prav dobro. Nj. ekscelenca grof Coronini, kakor tudi druga gospoda izrekla je vodji E. Kramarju in pristavu F. Žepiču svojo pohvalo. Po končanem izpitu pregledali so gg. grof Coronini, g. Gasser in drugi gospodje šolske naprave, v prvi vrsti novo urejeni kemiški laboratorij, novo postavljene znanstvene zbirke, dalje hlev, klet in tudi šolsko kuhinjo, kjer se kuha hrana učencem in katero ima sedaj šola v lastni režiji. Vse je bilo v najlepšem redu in deželni glavar izrekel je pri vsem svojo popolno zadovoljnost.

(Vabilo) k veliki besedi, katero priredi „Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“ v imendan Njenemu Veličanstvu presviti cesarici Elizabeti v prostorih slovenske čitalnice v nedeljo, 21. novembra 1886. Pričetek ob 7 1/2 uri zvečer. — 1. Volarič: „Slovenca dom“, poje moški zbor. — 2. Slavnostni govor. — 3. Hribar: „Kantata“, poje moški zbor. — 4. Simon Gregorčič: „Dražba“, deklamuje gospodičina G. D. — 5. Hajdrih: „Na boj“, poje moški zbor. — 6. „Gluh mora biti“, burka v jednem dejanji. — 7. Hajdrih: „Cerkvica“, četverospjev. — „Kje je meja?“ veseloigra v jednem dejanji. — Domača zabava v prostorih Marzinijeve gostilne. — K tej veselici vabi vljudno odbor.

(Novo-cerkev) pri Čelji je, kakor se nam piše, sedanji njen predstojnik, prečast. gosp. kanonik dr. Gregorec, s pomočjo darežljivih faranov krasno obnovil; dotične predmete je onidan blagoslovil prečast. gosp. dekan Gajšek.

(Prevodne tabele pri alkoholnih merilih.) Ker so se zdaj alkoholnim merilom pridejane, od c. kr. normalne merosodne komisije v l. 1874 izdane prevodne tabele izkazale za javni promet nezadostne, je c. kr. normalna merosodna komisija sestavila nove, natančnejše tabele, ktere so prišle na svitlo v zalogi c. kr. dvorne in državne tiskarne na Dunaji. Z ozirom na važnost teh novosestavljenih tabel za spirito industrijo in posebno za trgovino s spiritom dobili so merosodni uradi na Dunaji, v Lincu, v Građci, Trstu, Zadru, Inomostu, Pragi, Brnu, Lvovu in Črnicah pooblastili, da pri umerjanji alkoholnih meril izdadó nove prevodne tabele; posestniki prej umerjenih alkoholnih meril morejo dobiti nove prevodne tabele, pri katerem omenjenih uradov, če vpošljejo umerni list in plačajo pristojbine 10 kr.

Telegrami.

Trst, 18. nov. Argentinski križar „Patonija“ pozdravil je danes opoldne v Trst dospevši avstrijsko zastavo z 21 streli iz topov. Vrnili so mu jih na kastelu.

Budapešt, 18. nov. Budgetni odsek avstrijske delegacije začel je danes razpravo o zunanji politiki. V začetku seje poprijel je grof Kalnoky za besedo rekoč, da kar bo imel tu povedati, bo prav tisto, kar je govoril v svojem ekspoziju v ogrskem odseku. Na to ga je minister še enkrat prebral. — Pristavil je še, da z rešitvijo bolgarskega vprašanja nikakor ni še rešeno iztočno vprašanje. Zarad tega moremo kolikor moč štediti in potrpeti, da nam ne zmanjka prezgodaj sredstev. Budget za zunanje potrebe se je sprejel.

Sofija, 18. nov. Kaulbars izročil je dopoludne diplomatsko pismo, v katerem sedanjim vladarjem naznanja, da so zgubili rusko zaupanje. Vsled tega nimajo nobenega zaupanja več in bode on z ruskim konzularnim osebjem vred v soboto Bolgarijo zapustil.

Umrli so:

V bolnišnici:

16. nov. Franc Križman, dninar, 36 let, Pyaemia. — Janez Grošel, dninar, 33 let, jetika. — Urša Erbežnik, gostija, 78 let, Marasmus senilis.

Tuji.

16. novembra.

Pri **Maltcu**: Seidner, Schleger, Weissensteiner, Mayer, Reingruber, Gessler, Komoly, Blaschke, Wüth in Supančič, trgovci, z Dunaja. — Puntschart in Haus, trgovca, iz Celovca. — Urbančič, trgovec, iz Polhovoga gradea. — J. Koller, c. k. dvorni svetnik, iz Reke.

Pri **Stonu**: Ferd. Elbenich, trgovec, iz Frankobroda. — Amalija Urbas, soproga c. k. sodniškega svetnika, iz Građca. — Dragotin Rudi, trgovec, iz Zagreba. — Ignacij Kiss, trgovec, iz Albe. — Karl Bruckner, trgovec, iz Seegedina. — Leop. Sonnenberg, trgovec, iz Ogerskega. — Gsell, zasebnik, iz Trsta. — Turk, trgovec, iz Drage. — M. Torkar, župnik, iz Košane. — Dr. Schmidinger, c. k. bilježnik, soprogo, iz Kamnika. — Edvard Pogatschnig, potovalec, iz Kamnika.

Pri **Južnem kolodvoru**: Demeter Kuruppi, zasebnik, iz Trienta. — Janez Lorentina, zasebnik, iz Kormina.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Vetar	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		zrakomera v mm	toplomera po Celajzu			
18.	7. u. zjut.	733-15	+ 8.4	sl. zap.	p. jasno	4-70
	2. u. pop.	733-03	+ 12.4	sl. zap.	del. jasno	dež
	9. u. zveč.	732-29	+ 7.2	sl. zap.	jasno	

Jutranja zarija, potem nekoliko oblačno, popoldne okoli 3 ure dež, potem se je zjasnilo. Večerna zarija. Srednja temperatura 9.3° C, za 4.0° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

19. novembra

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	83 gl. 70 kr.
Sreberna " 5% " 100 " (s 16% davka)	84 " 70 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	114 " 20 "
Papirna renta, davka prosta	101 " 05 "
Akcije avstr.-ogerske banke	871 " " "
Kreditne akcije	286 " 40 "
London	125 " 70 "
Srebro	" " " "
Francoski napoleond.	9 " 94 1/2 "
Ces. cekini	5 " 94 "
Nemške marke	61 " 62 1/2 "

== Nova izdaja. ==

V podpisani bukvarni izšla je ravnokar nova izdaja

„Molitve,

katero naj se kleče opravljajo, po ukazu papeža Leona XIII., v vseh cerkvah svetá po vsaki tihí sv. maši.“

Obsega tudi najnovejšo invokacijo k sv. nadangelju Mihaelu. — Tiskane so molitve na prav lične podobice in veljá 100 komadov 2 glđ.

Katoliška bukvarna

v Ljubljani,

stolni trg šte. 6.

➡ Zrebanje že prihodnji mesec. ➡

KINCSEM
KSREČKE à 1 glđ. **11 srečk 10 glđ.**
samo

Glavni dobitek v gotovini

glđ. 50.000 glđ.

10.000 glđ., 5000 glđ. z odtegljajem 20% — 4788 denarnih dobitkov.

(22)

Kincsem-srečke dobivajo se

v loterijskem bureau ogerskega Jockey-kluba: Budapešta, Waltznergasse 6.